

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.6.2011
COM(2011) 327 final

CARTE VERDE

Consolidarea încrederii reciproce în spațiul judiciar european - o Carte verde privind aplicarea legislației UE referitoare la detenție în cadrul justiției penale

CUPRINS

1.	Scop.....	3
2.	Interesul ue în acest domeniu.....	4
3.	Relația dintre instrumentele de recunoaștere reciprocă și detenție	5
3.1.	Mandatul european de arestare (European Arrest Warrant – EAW)	6
3.2.	Transferul deținuților	7
3.3.	Eliberarea condiționată și sancțiunile alternative.....	8
3.4.	Ordinul european de supraveghere judiciară (OES)	9
3.5.	Punere în aplicare.....	10
4.	Aspecte privind arestarea preventivă	10
4.1.	Durata arestării preventive	11
4.2.	Reexaminarea periodică a temeiurilor care stau la baza arestării preventive/perioadelor legale maxime	12
5.	Aspecte privind copiii	13
6.	Condițiile de detenție	14
6.1.	Activități curente la nivelul UE privind detenția	14
6.2.	Monitorizarea de către statele membre a condițiilor de detenție	14
6.3.	Norme europene privind penitenciarele	15
7.	Consultare publică.....	15
	ANEXE	17
	Tabelul 1: Efectivele penitenciarelor în uniunea europeană în perioada 2009 - 2010.....	17
	Tabelul 2: Acțiuni de sprijin existente la nivelul UE	20

1. Scop

Comisia dorește să analizeze în ce măsură aspectele privind detenția¹ afectează încrederea reciprocă și, în consecință, recunoașterea reciprocă și cooperarea judiciară, în general, în cadrul Uniunii Europene. Statele membre răspund de condițiile de detenție și de administrare a închisorilor, dar Comisia se interesează de aceste aspecte în contextul importanței majore acordate principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judecătorești în materie de libertate, securitate și justiție.

Trebuie să existe o bază comună de încredere între autoritățile judiciare, astfel încât recunoașterea reciprocă să funcționeze eficient. Este nevoie ca fiecare stat membru să cunoască mai bine sistemele de justiție penală din celelalte state membre.

În rezoluția sa privind Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale suspectilor în cadrul procedurilor penale², Consiliul declară că „*Perioada de timp în care o persoană poate rămâne în detenție înainte de a fi judecată în instanță și în timpul procedurilor judiciare variază foarte mult de la un stat membru la altul. Perioadele excesiv de mari de arestare preventivă sunt în detrimentul persoanei, pot afecta cooperarea judiciară între statele membre și nu reprezintă valorile pe care le apără Uniunea Europeană*”.

Consiliul a invitat Comisia să prezinte o Carte verde privind arestarea preventivă. Această Carte verde, care face parte din pachetul de drepturi procedurale, reprezintă răspunsul Comisiei la solicitarea Consiliului.

Cartea verde include interacțiunea dintre condițiile de detenție și instrumentele de recunoaștere reciprocă, de exemplu mandatul european de arestare, precum și arestarea preventivă și, de asemenea, inițiază o amplă consultare publică bazată pe 10 întrebări, prezentate în acest document.

¹ În acest text, detenția are sensul de arest, astfel cum se prevede la articolul 5 alineatul (1) literele (a), (b) și (c) din Convenția europeană a drepturilor omului, ca urmare a comiterii unei infracțiuni, și nu în alt scop (de exemplu, deținerea imigranților).

² Rezoluția privind Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau învinuite în cadrul procedurilor penale (JO C 295, 4.12. 2009, p.1).

Programul de la Stockholm³ încurajează Comisia să analizeze problemele privind detenția și aspectele conexe: „*Consiliul European consideră că ar trebui întreprinse eforturi pentru a consolida încrederea reciprocă și pentru a spori eficiența principiului recunoașterii reciproce în domeniul detenției. Eforturile de promovare a schimbului de bune practici ar trebui continuate, iar punerea în aplicare a normelor europene în domeniul penitenciarelor, aprobată de Consiliul European, ar trebui încurajată. Ar putea fi abordate, de asemenea, aspecte cum ar fi măsurile alternative la pedeapsa cu închisoarea, proiectele-pilot privind detenția și cele mai bune practici în domeniul administrării închisorilor. Comisia Europeană este invitată să analizeze în continuare aceste aspecte, în contextul posibilităților oferite de Tratatul de la Lisabona*”.

De mai mulți ani, Parlamentul European îndeamnă Comisia să ia măsuri cu privire la diferite aspecte în domeniul detenției. În rezoluția sa privind Programul de la Stockholm⁴, Parlamentul European face apel la instituirea unui spațiu al UE în domeniul justiției penale, care să fie dezvoltat în continuare, *inter alia*, prin crearea de norme minime privind condițiile din închisoare și de detenție, precum și a unui set comun de drepturi pentru persoanele aflate în stare de arest în UE. Acest lucru este reiterat în Declarația scrisă a Parlamentului European din februarie 2011 privind încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate în stare de arest în Uniunea Europeană⁵.

2. INTERESUL UE ÎN ACEST DOMENIU

Responsabilitatea pentru rezolvarea aspectelor privind detenția, fie că se referă la persoanele aflate în arest preventiv, fie la persoanele condamnate, aparține statelor membre. Cu toate acestea, există motive ca Uniunea Europeană să analizeze în detaliu aceste aspecte, fără a se aduce atingere principiului subsidiarității.

Problemele privind detenția țin de competența Uniunii Europene, întrucât, în primul rând, acestea constituie un aspect relevant în domeniul drepturilor omului care trebuie protejate în vederea promovării încrederii reciproce și asigurării unei funcționări corespunzătoare a instrumentelor de recunoaștere reciprocă și, în al doilea rând, Uniunea Europeană trebuie să își apere valorile.

Pentru promovarea încrederii reciproce, prioritățile Comisiei în domeniul justiției penale vizează consolidarea drepturilor procedurale prin intermediul unor norme minime aplicabile persoanelor suspectate sau învinuite în cadrul procedurilor penale. Pe lângă faptul că introducerea unui standard minim de protecție a drepturilor individuale ar fi în avantajul persoanelor din Uniunea Europeană, s-ar promova încrederea reciprocă, ceea ce constituie o contrapondere necesară la măsurile de cooperare judiciară menite să consolideze competențele procurorilor, instanțelor și anchetatorilor.

În acest scop, Comisia a elaborat un pachet de măsuri privind drepturile procedurale ale persoanelor suspectate și învinuite⁶, măsuri care vor contribui la realizarea încrederii reciproce necesare între practicienii din domeniul dreptului, dar, în același timp, vor ține seama de diferențele dintre tradițiile și sistemele juridice ale statelor membre.

³ JO C 115, 4.4.2010, p. 1.

⁴ Rezoluția Parlamentului European din 25 noiembrie 2009 referitoare la Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu - Un spațiu de libertate, securitate și justiție în serviciul cetățenilor - Programul de la Stockholm, P7_TA(2009)0090.

⁵ Declarație scrisă privind încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate în stare de arest, emisă de membri ai Parlamentului European, 6/2011, 14.2.2011.

⁶ Propunerile vor cuprinde dreptul la interpretare și traducere în procedurile penale (Directiva 2010/64/UE, adoptată în octombrie 2010), dreptul la informare în procedurile penale, dreptul de a fi asistat de un avocat, dreptul la comunicare în perioada de detenție, protecția persoanelor suspectate vulnerabile și a persoanelor învinuite, precum și accesul la asistență judiciară).

Comisia a subliniat deja faptul că respectarea drepturilor fundamentale în cadrul UE este vitală pentru construirea încrederii reciproce între statele membre. Lipsa încrederii în eficiența drepturilor fundamentale în statele membre atunci când acestea pun în aplicare legislația Uniunii ar putea să afecteze funcționarea și consolidarea instrumentelor de cooperare în domeniul libertății, securității și justiției⁷.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Carta UE) stabilește un standard pe care toate statele membre trebuie să îl respecte la punerea în aplicare a legislației UE. În conformitate cu hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), condițiile de detenție inacceptabile pot constitui o încălcare a articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. Articolul 4 din Carta UE este formulat identic cu articolul 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, întrucât aceste două dispoziții se referă la același domeniu și au același înțeles. Articolul 19 alineatul (2) din Carta UE prevede, de asemenea, că nicio persoană nu poate fi predată unui stat în care există un risc major ca persoana respectivă să fie supusă, în special, unui tratament inuman sau degradant.

Cu toate că legislația și procedurile penale din toate statele membre se supun normelor Convenției europene a drepturilor omului și trebuie să respecte Carta UE atunci când aplică legislația UE, există încă îndoieli cu privire la modul în care se respectă aceste norme pe teritoriul UE.

3. RELAȚIA DINTRE INSTRUMENTELE DE RECUNOAȘTERE RECIPROCĂ ȘI DETENȚIE

Condițiile de detenție pot avea un impact direct asupra funcționării corespunzătoare a principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare. Persoanele arestate preventiv și persoanele condamnate aflate în închisoare au dreptul la condiții de detenție rezonabile. Supraaglomerarea închisorilor și afirmațiile privind relele tratamente aplicate deținuților pot submina încrederea necesară pentru consolidarea cooperării judiciare în cadrul Uniunii Europene.

Principiul recunoașterii reciproce se bazează pe ideea încrederii reciproce între statele membre. Deciziile judiciare vor fi recunoscute ca fiind echivalente și puse în executare pe tot teritoriul Uniunii, indiferent de locul unde a fost adoptată hotărârea. Acest lucru are la bază prezumția conform căreia sistemele de justiție penală din Uniunea Europeană sunt cel puțin echivalente, chiar dacă nu sunt identice. De regulă, hotărârile judecătorești sunt puse în executare de către judecătorii din statul executant. Judecătorii respectivi trebuie să aibă convingerea că decizia inițială a fost adoptată în mod echitabil (în sensul că nu au fost încălcate drepturile persoanei atunci când s-a adoptat decizia) și că drepturile persoanei vor fi pe deplin respectate la returnarea în alt stat membru.

În lipsa încrederii reciproce în materie de detenție, instrumentele Uniunii Europene privind recunoașterea reciprocă, instrumente care sunt importante în ceea ce privește detenția, nu vor funcționa corespunzător, întrucât există posibilitatea ca un stat membru să refuze recunoașterea și executarea hotărârii adoptate de autoritățile altui stat membru. Dacă nu se fac eforturi suplimentare pentru ameliorarea condițiilor de detenție și pentru promovarea unor soluții alternative la arest, ar putea interveni dificultăți în ceea ce privește dezvoltarea unei colaborări mai strânse între statele membre.

⁷ „Strategie pentru punerea în aplicare efectivă a Cartei drepturilor fundamentale de către Uniunea Europeană” - COM(2010) 573.

O serie de instrumente de recunoaștere reciprocă sunt afectate, potențial, de problema privind condițiile de detenție. Instrumentele în cauză sunt deciziile-cadru ale Consiliului privind Mandatul european de arestare, transferul de prizonieri, recunoașterea reciprocă a sancțiunilor alternative și a eliberării condiționate, precum și Ordinul european de supraveghere judiciară.

3.1. Mandatul european de arestare (European Arrest Warrant – EAW)⁸

Mandatul european de arestare (MEA) impune predarea între statele membre a persoanelor căutate atât pentru a fi judecate, cât și pentru a ispăși pedepse în baza sentințelor de condamnare; prin urmare, MEA are relevanță atât în cazul arestării preventive, cât și al detenției întemeiată pe o sentință.

MEA s-a dovedit a fi un instrument foarte util prin care se asigură că infractorii nu pot trece frontierele pentru a eluda justiția, în special în cazul unor infracțiuni grave și din sfera criminalității organizate cu dimensiune transfrontalieră, dar trebuie să respecte drepturile fundamentale atunci când pune în aplicare actul de justiție, inclusiv principiul fundamental privind recunoașterea reciprocă pe care se întemeiază. Articolul 1 alineatul (3) din MEA prevede că statele membre trebuie să respecte drepturile fundamentale și principiile fundamentale de drept, inclusiv articolul 4 din Carta UE și articolul 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, și nu obligă autoritățile judiciare să predea o persoană atunci când au convingerea, ținând seama de toate elementele cauzei, că o astfel de predare ar avea drept consecință încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanei ca urmare a condițiilor inacceptabile de detenție.

Cu toate acestea, tratamentul acordat persoanelor arestate în baza unui MEA trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a se încadra în dispozițiile articolului 4 din Carta UE și ale articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. Aceasta din urmă a fost invocată recent într-o procedură privind MEA, în care predarea a fost contestată pe motivul că nu ar exista condiții adecvate de detenție în statul emitent al MEA (a se vedea caseta de mai jos).

Exemplu: Într-o hotărâre recentă din 23 iulie 2010 privind cauza Ministrul pentru justiție, egalitate și reformă legislativă / Robert Rettinger, Curtea Supremă a Irlandei a revocat în apel o hotărâre pronunțată de Înalta Curte a Irlandei privind predarea unei persoane suspectate care făcea obiectul unui Mandat european de arestare, către statul emitent. Curtea Supremă a trimis cauza la Înalta Curte în vederea reexaminării pe baza analizării riguroase a tuturor elementelor de probă de care dispune, astfel încât să se stabilească dacă exista un risc real ca o persoană predată să fie supusă unui tratament care contravine dispozițiilor articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. În hotărârea sa, Curtea Supremă a Irlandei a făcut trimitere la o serie de cauze ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) referitoare la condițiile de detenție, în care CEDO hotărâse că reclamanții fuseseră deținuți în condiții inumane și degradante.

Prin urmare, în această cauză predarea fusese contestată din motive legate de aspectele detenției, întrucât condițiile din statul emitent au fost considerate ca fiind neconforme cu Carta UE și cu normele Convenției europene a drepturilor omului.

Problemele apar atât în faza precontencioasă, cât și în cea postcontencioasă⁹. Autoritatea judiciară poate considera că un astfel de argument referitor la detenție este convingător într-o cauză anume și poate refuza predarea. Chiar și în cazul în care nu se ajunge la un refuz,

⁸ Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 (JO L 190, 18.7.2002, p.1).

⁹ A se vedea raportul Comisiei privind punerea în aplicare a Mandatului european de arestare, COM(2011)175, 11.4.2011.

„nivelul ridicat de încredere între statele membre” (citată drept bază pentru sistemul MEA la considerentul 10 din decizia-cadru) este erodat atunci când autoritățile judiciare trebuie să evalueze în repetate rânduri acest nivel de încredere în raport cu deficiențele recunoscute legate de condițiile de detenție.

Având în vedere dreptul la judecarea cu celeritate a cauzei, consacrat de articolul 6 alineatul (1) din Convenția europeană a drepturilor omului, atunci când perioadele de detenție sunt mult prea mari, statele membre care pun în executare un Mandat european de arestare pot contesta utilizarea unui instrument menit să asigure predarea rapidă a persoanelor pentru ca acestea să fie judecate, în cazul în care există riscul ca persoanele respective să rămână ulterior luni de zile într-o închisoare din străinătate, în așteptarea procesului, în loc să rămână în mediul lor natal până când autoritățile din statul emitent sunt pregătite să înceapă judecarea cauzei.

3.2. Transferul deținuților

Până la data de 5 decembrie 2011 se va pune în aplicare Decizia-cadru a Consiliului 2008/909/JAI din 27 noiembrie 2008¹⁰ privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor care impun pedepse privative de libertate sau măsuri care implică privarea de libertate. Decizia stabilește un sistem de repatriere a persoanelor condamnate aflate în închisoare sau de trimitere a acestor persoane în statul membru în care au reședința obișnuită (sau într-un stat membru cu care au legături strânse). Articolul 3 alineatul (4) prevede că statele membre trebuie să respecte drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale. Decizia are rolul de a facilita reabilitarea socială a persoanei condamnate, asigurând că aceasta își ispășește pedeapsa în țara sa de origine.

Exemplu: Peter este resortisant al statului membru A, fiind condamnat pentru o infracțiune comisă în statul membru B unde locuiește în mod obișnuit și este condamnat la doi ani de închisoare. Autoritățile statului membru B îl pot repatria în statul membru A pentru a ispăși pedeapsa, fără să solicite acceptul lui Peter.

Constatarea conform căreia condițiile de detenție sunt precare ori că există condiții aflate sub standardele minime impuse de normele Consiliului Europei privind închisorile europene ar putea constitui un impediment pentru transferul de prizonieri. Este posibil ca persoanele condamnate care nu doresc să fie transferate să susțină că transferul ar fi un risc pentru ei, în sensul că ar fi supuși unui tratament inuman și degradant.

Decizia-cadru elimină cerința ca persoana condamnată să fie obligată să consimtă la transfer. Acest lucru înseamnă că trebuie să se acorde o atenție mult mai mare unei eventuale încălcări a drepturilor fundamentale în etapa ulterioară transferului. Un acces mai mare la informații privind condițiile din închisori și sistemele de justiție penală din alte state va permite statelor emitente ale MEA să țină seama de toți factorii relevanți înainte de a da curs transferului.

Există riscul să se recurgă la aceste transferuri pentru a se evita supraaglomerarea într-un stat membru, astfel încât este posibil ca supraaglomerarea să explodeze în alt stat membru. Acest lucru ar putea constitui o problemă aparte dacă un stat membru are o mare proporție de prizonieri care sunt resortisanții altui stat membru, eventual chiar ai unui stat membru învecinat.

¹⁰ Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 (JO L 327, 5.12.2008, p. 27).

Deosebirea dintre legile statelor membre referitoare la aplicarea pedepselor cu închisoarea pune probleme potențiale pentru aplicarea cu succes a deciziei-cadru. În cazul în care o persoană este condamnată cu închisoarea într-un stat membru, sentință care va fi ispășită în alt stat membru, este relevant ca persoana în cauză să știe cât va avea de ispășit în realitate. Statele membre au norme diferite referitoare la eliberarea condiționată sau înainte de termen¹¹, ceea ce ar putea deveni un obstacol pentru transferuri, dacă persoana în cauză ar trebui să ispășească o pedeapsă mai lungă în statul membru în care ar trebui să fie transferată, comparativ cu pedeapsa pe care ar trebui să o ispășească în statul în care a fost condamnată. Există riscul ca statul care pune în executare hotărârea de condamnare (statul care administrează punerea în aplicare a sentinței) să aibă un sistem mai puțin generos privind eliberarea înainte de termen, comparativ cu statul emitent (care hotărăște condamnarea). CEDO a hotărât¹² că, atunci când a fost cazul, nu a „exclus posibilitatea ca, *de facto*, o pedeapsă cu închisoarea izbitor mai mare în statul care administrează punerea în executare a sentinței (statul de executare) să poată da naștere la un litigiu în temeiul articolului 5 din Convenția europeană a drepturilor omului (dreptul la libertate și securitate) și, prin urmare, să angajeze responsabilitatea statului care hotărăște condamnarea (statul emitent), conform articolului menționat”¹³.

3.3. Eliberarea condiționată și sancțiunile alternative

Până la data de 6 decembrie 2011 se va pune în aplicare Decizia-cadru a Consiliului 2008/947/JAI din 27 noiembrie 2008¹⁴ privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor de eliberare condiționată și a sancțiunilor alternative.

Decizia-cadru se referă la etapa postprocesuală. Aceasta aplică principiul recunoașterii reciproce în cazul multor alternative la detenție și măsurile care facilitează eliberarea înainte de termen. Articolul 1 alineatul (4) prevede că statele membre trebuie să respecte drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale. Decizia de eliberare condiționată sau altă sancțiune alternativă ar urma să fie executată în alt stat membru decât statul în care a fost condamnată persoana și poate fi executată în orice stat membru, atât timp cât persoana respectivă a consimțit.

¹¹ Unele state membre au dispoziții privind eliberarea automată înainte de termen a condamnaților, alte state au mecanisme discreționare, în timp ce unele state membre îmbină dispozițiile discreționare cu cele de eliberare automată. Există deosebiri, de asemenea, în ceea ce privește măsurile de monitorizare a infractorilor eliberați din închisori înainte de termen și capacitatea (sau altceva) a persoanelor condamnate pentru a dobândi iertarea de pedeapsă, ca urmare a activităților desfășurate în perioada de detenție. De asemenea, există deosebiri între statele membre cu privire la modul în care pot fi ispășite pedepsele cu închisoarea. Unele state membre prevăd ca persoanele condamnate să ispășească o pedeapsă cu închisoarea în weekend sau seara, în timp ce alte state prevăd ca pedeapsa cu închisoarea să fie ispășită în timpul zilei. Dimpotrivă, aceste tipuri de executare a sentinței nu există deloc în multe state membre care aplică într-un mod mai „tradițional” pedepsele cu închisoarea.

¹² Hotărârea definitivă privind admisibilitatea cererii nr. 28578/03 formulată de Szabó/ Suedia, 27 iunie 2006.

¹³ A se vedea Dirk van Zyl Smit și Sonja Snacken, „Principles of European Prison Law and Policy” („Principiile legislației și politicii privind penitenciarele europene”, „Penology and Human Rights” („Penologie și drepturile omului”), OUP, 2009, capitolul 8 (publicație).

¹⁴ Decizia-cadru 2008/947/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 (JO L 337, 16.12.2008, p. 102).

Exemplu: Anna este un resortisant al statului membru A, dar se află în vacanță în statul membru B. Anna este condamnată pentru o infracțiune în statul membru B și este condamnată să desfășoare activități în folosul comunității, în locul unei sentințe de condamnare cu închisoarea. Anna se poate întoarce în statul membru de origine, iar autoritățile din acel stat membru sunt obligate să recunoască sentința privind desfășurarea de activități în folosul comunității și să supravegheze executarea sentinței de către Anna.

Decizia-cadru aplică principiul recunoașterii reciproce în cazul multor alternative la detenție și măsurile care facilitează eliberarea înainte de termen. Aplicarea corectă a deciziei-cadru ar implica faptul că măsurile de eliberare condiționată și măsurile alternative la sentința cu închisoarea există în toate sistemele juridice de pe teritoriul Uniunii. Ulterior, este posibil ca aceste măsuri să fie promovate la nivelul Uniunii Europene în vederea aplicării corespunzătoare și eficiente a normelor de către statele membre.

3.4. Ordinul european de supraveghere judiciară (OES)

Până la data de 1 decembrie 2012 se va pune în aplicare Decizia-cadru 2009/829/JAI a Consiliului din 23 octombrie 2009¹⁵ privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor privind măsurile de supraveghere ca alternativă la arestul preventiv. Articolul 5 prevede că statele membre trebuie să respecte drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale.

OES se referă la eliberarea provizorie în etapa preprocesuală. OES va permite ca măsura de supraveghere fără detenție să fie transferată din statul membru în care persoana nerezidentă este suspectată de comiterea unei infracțiuni în statul membru în care domiciliază în mod obișnuit. Acest lucru va permite ca persoana suspectată să facă obiectul unei măsuri de supraveghere în statul membru de origine până la data la care începe procesul în celălalt stat membru și, astfel, se oferă un mijloc de reducere în viitor a perioadei de detenție preprocesuală a cetățenilor care nu au reședința în Uniunea Europeană.

Exemplu: Hans, care este rezident în statul membru A, este arestat și acuzat de comiterea unei infracțiuni în statul membru B. Procesul nu va începe decât peste 6 luni. În cazul în care Hans ar fi rezident în statul membru B, judecătorul ar fi înclinat să îl elibereze pe cauciune, cu condiția de a se prezenta cu regularitate la secția de poliție, însă judecătorul nu vrea să procedeze astfel, întrucât Hans locuiește în alt stat membru și se va întoarce în acel stat, în așteptarea procesului. Judecătorul se teme că Hans nu se va întoarce și chiar mai mult, că ar fi posibil să fugă. În conformitate cu OES, judecătorul îi poate permite lui Hans să se întoarcă în țara de origine, cu condiția de a se prezenta cu regularitate la poliție și să solicite autorităților din statul membru A să ia măsuri pentru ca Hans să se prezinte cu regularitate la secția de poliție, în conformitate cu hotărârea instanței din statul membru B.

OES prevede aplicarea mai multor tipuri alternative de supraveghere în locul detenției preprocesuale, de exemplu obligația ca persoana să informeze autoritatea competentă din statul de executare cu privire la orice schimbare de reședință în vederea citării de a se prezenta la audiere sau la proces în timpul procedurilor penale, obligația de a nu intra în anumite localități din statul emitent sau din statul de executare, obligația de a rămâne într-un loc bine precizat în perioade bine definite, restricția privind părăsirea teritoriului statului de executare, obligația de a se prezenta la intervale bine stabilite în fața unei autorități anume, obligația de a depune o anumită sumă de bani sau de a constitui un alt tip de garanție sau obligația de a se supune unui tratament împotriva unei dependențe.

¹⁵ Decizia-cadru 2009/829/JAI a Consiliului din 23 octombrie 2009 (JO L 294, 11.11.2009, p. 20).

Sistemul OES este discreționar pentru statul membru emitent, astfel încât este dificil să se prevadă modul în care instanțele naționale vor pune în aplicare OES și cum va interacționa acesta cu MEA. De asemenea, se pune întrebarea cât de des se va recurge la OES.

Încrederea reciprocă este esențială pentru funcționarea cu succes a OES. Cu toate acestea, există riscul ca acest instrument să nu fie utilizat în mod uniform în toate statele membre, însă numai între acele state în care există încredere reciprocă.

Ar putea fi încurajată recurgerea la măsuri alternative arestului preventiv. Prin aplicarea OES, ar trebui să se promoveze utilizarea măsurilor alternative, de exemplu supravegherea prin dispozitive electronice, în vederea punerii în aplicare în mod corespunzător și cu eficiență a normelor OES de către statele membre și a reducerii perioadei de arest preventiv.

3.5. Punere în aplicare

Ar trebui ca, înainte de transpunerea deciziilor-cadru (în 2011 și, respectiv, 2012), să se răspundă la întrebarea dacă există condiții de detenție de natură să permită stabilirea încrederii reciproce, astfel încât să nu fie afectată implementarea instrumentelor de recunoaștere reciprocă în cadrul Uniunii.

Este important ca statele membre să le transpună cu promptitudine în legislația națională și să le aplice în mod corect. Comisia se oferă să acorde asistență statelor membre și îndrumare privind bunele practici și, de asemenea, va organiza în continuare atelierele de implementare regională din 2010, întrucât acestea au fost considerate un aspect important al procesului de punere în aplicare.

ÎNTREBĂRI PRIVIND INSTRUMENTELE DE RECUNOAȘTERE RECIPROCĂ

1) *Etapa preprocesuală:* Care sunt alternativele la arestarea preventivă, altele decât detenția? Aceste măsuri sunt funcționale? Este posibil ca alternativele la arestarea preventivă să fie promovate la nivelul Uniunii Europene? În caz afirmativ, în ce mod?

2) *Etapa postprocesuală:* Care sunt cele mai importante măsuri alternative la pedeapsa cu închisoarea (de exemplu, activitatea în folosul comunității sau eliberarea condiționată) în sistemul legislativ din țara dumneavoastră? Aceste măsuri sunt funcționale? Este posibil ca eliberarea condiționată sau alte măsuri alternative la detenție să fie promovate la nivelul Uniunii Europene? În caz afirmativ, în ce mod?

3) Care este opinia dumneavoastră privind modul în care condițiile de detenție pot afecta funcționarea corespunzătoare a MEA? Care este opinia dumneavoastră privind funcționarea Deciziei-cadru privind transferul deținuților?

4. ASPECTE PRIVIND ARESTAREA PREVENTIVĂ

Detenția poate fi hotărâtă numai atunci când se conformează obligației de a se respecta dreptul la libertate [articolul 5 alineatul (1) din Convenția europeană a drepturilor omului], strâns legată de prezumția de nevinovăție¹⁶. Carta UE, articolul 48 alineatul (1) prevede că „orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni este prezumată nevinovată până ce

¹⁶ A se vedea Cartea verde a Comisiei privind prezumția de nevinovăție, COM(2006) 174, 26.4.2006.

vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea”. De asemenea, articolul 6 alineatul (2) din Convenția europeană a drepturilor omului și Pactul internațional al ONU privind drepturile civile și politice¹⁷ prevăd dispoziții cu privire la prezumția de nevinovăție¹⁸. Arestul preventiv în contextul acestei Cărți verzi cuprinde perioada până la pronunțarea sentinței finale¹⁹. Arestarea preventivă reprezintă o măsură de o natură excepțională în toate sistemele judiciare ale statelor membre. Arestarea preventivă se aplică numai atunci când s-a ajuns la concluzia că toate celelalte măsuri sunt insuficiente. În unele sisteme europene, arestarea preventivă este stabilită printr-o prevedere constituțională, din care transpare o înclinație în favoarea libertății, în conformitate cu prezumția de nevinovăție. Acest lucru limitează împrejurările în care se autorizează arestarea preventivă și stabilește criterii și proceduri specifice pentru punerea ei în aplicare. De exemplu, ar trebui pusă în aplicare numai după ce instanța stabilește că există un risc major ca pârâții să fugă, o amenințare pentru siguranța comunității, pentru victime sau pentru martori ori un risc de obstrucționare a investigațiilor. Cu toate acestea, statutul de pârâți aflați în stare de arest ar trebui monitorizat în toate cazurile, iar eligibilitatea lor pentru eliberare ar trebui să fie revizuită în cursul etapei de pronunțare a sentinței. Cauzele pârâților aflați în stare de arest ar trebui să fie judecate cu prioritate. Principiul proporționalității în cauzele penale impune ca măsurile coercitive, cum ar fi arestarea preventivă sau măsurile alternative la acest gen de detenție, să fie puse în aplicare numai atunci când este absolută nevoie și numai atât cât este necesar. Autoritățile judiciare naționale au responsabilitatea de a asigura că, într-o cauză dată, arestarea preventivă a unei persoane învinuite nu depășește o perioadă de timp rezonabilă și respectă principiul prezumției de nevinovăție, precum și dreptul la libertate, în același timp fiind îndeplinite obiectivele investigațiilor în cadrul procedurilor penale.

4.1. Durata arestării preventive

Perioada de timp pe care o persoană o petrece în arest preventiv diferă foarte mult de la un stat membru la altul. Jurisprudența CEDO stabilește că arestarea preventivă trebuie considerată o măsură excepțională și că trebuie să se recurgă cât mai mult la măsuri de supraveghere, altele decât detenția. Cu toate acestea, în practică, persoanele care nu sunt resortisanți se află adeseori într-o situație defavorabilă atunci când solicită eliberarea pe cauțiune, întrucât se consideră că riscul ca aceste persoane să fugă este mai mare decât în cazul pârâților resortisanți ai unui stat membru. Drept urmare, altor pârâți li se respinge cu regularitate eliberarea și, în consecință, dreptul la libertate, doar pentru că legăturile cu instanțele de care aparțin sunt mai reduse.

Unele țări nu au prevăzut în legislație o durată maximă a arestării preventive. În unele țări, o persoană poate fi reținută în arest preventiv pentru o perioadă maximă de 4 ani²⁰. Perioadele excesiv de lungi de arest preventiv sunt dăunătoare pentru persoana în cauză, iar instituirea

¹⁷ International Covenant on Civil and Political Rights (Convenția internațională privind drepturile civile și politice).

¹⁸ Articolul 48 alineatul (1) din Cartă, articolul 14 alineatul (2) din Convenția privind drepturile civile și politice.

¹⁹ De asemenea, în majoritatea statelor membre, conceptul de „arestare preventivă” la care se referă Cartea verde este utilizat în sens „larg” și include toate persoanele aflate în stare de arest până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cadrul procedurii penale.

²⁰ A se vedea studiul privind „Arestarea preventivă în Uniunea Europeană - O analiză a standardelor minime privind arestarea preventivă și temeiul pentru revizuirea cu regularitate în statele membre ale UE” („Pre-trial detention in the European Union, An Analysis of Minimum Standards in Pre-trial Detention and the Grounds for Regular Review in the Member States of the EU”), elaborat de Universitatea din Tilburg, Țările de Jos, și de Universitatea din Greifswald, Germania.

unei perioade excesiv de lungi de arest preventiv într-un stat membru poate fi de natură să submineze încrederea reciprocă.

O autoritate judiciară trebuie să aplice măsura coercitivă cea mai blândă adaptată cauzei respective, și anume să opteze pentru o măsură alternativă la arestul preventiv, dacă acest lucru este suficient pentru a se elimina riscul sustragerii sau recidivării. Aceste autorități pot emite un mandat european de arestare pentru a asigura returnarea unei persoane căutate pentru a fi judecată, persoană care a fost eliberată și căreia i s-a permis returnarea în țara sa de origine, în loc să fie plasată în arest preventiv. Această posibilitate ar putea permite judecătorilor să recurgă în mod mai echilibrat la arestarea preventivă, să elibereze persoanele învinuite de comiterea unor infracțiuni și care nu au ședere permanentă în raza teritorială a instanței naționale și, astfel, să se reducă perioadele de arest preventiv.

În fine, articolul 47 din Carta UE, precum și Convenția europeană a drepturilor omului²¹, prevăd că orice persoană are dreptul la judecată într-o perioadă de timp rezonabilă sau la eliberare până la începerea procesului și că eliberarea poate fi condiționată de garanții legate de prezentarea în fața instanței.

4.2. Reexaminarea periodică a temeiurilor care stau la baza arestării preventive/perioadelor legale maxime

Se pune întrebarea dacă standardele minime în legătură cu dispozițiile privind revizuirea temeiului arestării preventive și/sau a perioadelor legale maxime de arest preventiv sunt de natură să sporească încrederea reciprocă între statele membre.

Dreptul la judecarea cu celeritate a cauzei și la eliberare în etapa preprocesuală (în afara cazului în care există motive majore pentru reținerea persoanei în arest preventiv) reprezintă drepturi importante. Unele state membre au instituit termene legale maxime pentru arestul preventiv. Există cerința revizuirii judiciare a arestării preventive în conformitate cu articolul 5 din Convenția europeană a drepturilor omului, aspect care va fi interpretat drept o obligație recurentă pentru autoritățile care au responsabilitatea investigării și urmăririi penale care să justifice extinderea cu regularitate a perioadei în care persoana suspectată este reținută în arest preventiv.

Recomandarea 2006-13 a Consiliului Europei²² privind perioada de reținere în arest preventiv stabilește condițiile privind reținerea în arest preventiv și măsurile de protecție împotriva abuzului. În recomandare se prevăd măsuri pentru revizuirea periodică, de către autoritatea judiciară, a motivelor invocate pentru trimiterea unei persoane în arest preventiv.

Comisia dorește să evalueze dacă normele cu caracter obligatoriu, de exemplu normele minime ale UE privind revizuirea cu regularitate a temeiului detenției, contribuie la îmbunătățirea încrederii reciproce.

²¹ Articolul 5 alineatul (3) din Convenția europeană a drepturilor omului.

²² Adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la data de 27 septembrie 2006.

ÎNTREBĂRI PRIVIND ARESTAREA PREVENTIVĂ

4) Există obligația eliberării unei persoane învinuite, în afara cazului în care există motive majore pentru reținerea acesteia în arest preventiv. În ce mod este aplicat acest principiu în sistemul juridic din țara dumneavoastră?

5) Diferența dintre practicile statelor membre din punct de vedere al normelor privind (a) durata maximă legală a arestului preventiv și (b) regularitatea reexaminării măsurii privind arestul preventiv poate avea un impact negativ asupra încrederii reciproce. Care este opinia dumneavoastră? Care este modul optim prin care se poate reduce perioada de arest preventiv?

6) Instanțele pot emite un mandat european de arestare pentru a asigura returnarea unei persoane căutate pentru a fi supusă judecății, care a fost eliberată și căreia i s-a permis returnarea în țara sa de origine, în loc să fie plasată în arest preventiv. Judecătorii recurg deja la această posibilitate? Dacă da, în ce mod?

7) Ar fi util să existe norme europene minime privind perioadele maxime de arest preventiv și să se reexamineze periodic aceste cazuri de arest preventiv în vederea îmbunătățirii încrederii reciproce? Dacă da, cum se poate realiza cel mai bine acest lucru? Ce alte măsuri ar putea reduce perioada de reținere în arest preventiv?

5. ASPECTE PRIVIND COPIII

Copiii se află într-o situație de mare vulnerabilitate în ceea ce privește arestarea preventivă. Privarea de libertate are consecințe deosebit de negative asupra dezvoltării armonioase a copilului și afectează grav reintegrarea acestora în societate. Un studiu recent²³ evidențiază diferențe cu privire la modul în care sunt tratați copiii în cadrul diferitelor sisteme juridice. În cadrul Uniunii, vârsta minimă a răspunderii penale variază între 8 ani în Scoția și 16 ani în Portugalia. În general, statele membre au norme speciale pentru tineri.

La nivel internațional au fost adoptate o serie de măsuri pentru protejarea drepturilor copiilor în cadrul procedurilor penale, inclusiv în ceea ce privește detenția. Articolul 37 din Convenția ONU privind drepturile copilului prevede că se va recurge la arestarea și detenția copilului numai ca măsură de ultimă instanță și pentru o perioadă cât mai scurtă. Copiii trebuie tratați într-un mod care să țină seama de nevoile persoanelor de vârsta lor, inclusiv separarea lor de adulți și dreptul de a ține legătura cu familia. Orice copil privat de libertate are dreptul la un acces imediat la asistență juridică și la alt fel de asistență corespunzătoare, precum și dreptul de a contesta în instanță sau în fața altei autorități competente legalitatea privării de libertate.

ÎNTREBARE PRIVIND COPIII

8) Există măsuri specifice alternative la detenție care ar putea fi aplicate în legătură cu copiii?

²³ „Youth custody and the balance between education and punishment – an international comparison of developments and prospects” („Arestarea tinerilor și echilibrul între educație și pedeapsă – o comparație la nivel internațional a evoluțiilor și a perspectivelor”), document emis la Strasbourg la 6 iunie 2006, PC-CP (2006) 09.

6. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

O serie de hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului au pus în evidență deficiențele din unele penitenciare ale UE²⁴. În Programul de la Stockholm se declară că „[...] Eforturile de promovare a schimbului de cele mai bune practici ar trebui continuate, iar punerea în aplicare a normelor europene privind penitenciarele, aprobate de Consiliul Europei, ar trebui încurajată. Ar putea fi abordate, de asemenea, aspecte precum măsurile alternative la pedeapsa cu închisoarea, proiectele-pilot privind detenția și cele mai bune practici în domeniul administrării închisorilor.”

6.1. Activități curente la nivelul UE privind detenția

Comisia susține o serie de activități legate de penitenciare prin diferite programe financiare²⁵. Aceste activități includ o gamă largă de acțiuni, de la studiile privind condițiile din penitenciare, până la proiectele cu finalitate practică în domeniul educației și formării, precum și al incluziunii sociale și, de asemenea, acțiuni privind reintegrarea foștilor infractori.

6.2. Monitorizarea de către statele membre a condițiilor de detenție

Reabilitarea foștilor infractori presupune drept condiție preliminară existența unor bune condiții de detenție. Mai multe rapoarte privind condițiile de detenție în penitenciarele UE, inclusiv Normele europene ale Consiliului Europei privind penitenciarele și Normele minime ale ONU privind tratamentul deținuților²⁶, subliniază faptul că unele penitenciare nu sunt conforme cu standardele internaționale.

Normele europene privind penitenciarele sunt elaborate, în principal, de Consiliul Europei, inclusiv de CEDO, CPT și Comitetul de Miniștri. Standardele prevăzute de Normele europene privind penitenciarele au beneficiat de o amplă susținere, deși nu au un caracter obligatoriu.

Protocolul opțional din 2006 la Convenția Națiunilor Unite împotriva torturii a creat un nou sistem de vizite periodice la locuri de detenție ca măsură de prevenire a relelor tratamente față de deținuți. La nivel național, părțile participante la OPCAT²⁷ din partea statului trebuie să instituie sau să desemneze mecanisme naționale de prevenție (MNP) pentru monitorizarea penitenciarelor.

UE și Consiliul Europei au finanțat împreună un proiect de promovare a înființării unei rețele active de mecanisme naționale de prevenire în Europa pentru stimularea schimbului *inter pares* și analiza critică.

Aspectele privind cea mai bună metodă de coordonare a activității acestor organisme de monitorizare pentru a se evita duplicarea și pentru a se stimula sinergiile sunt discutate de Comisie și Consiliul Europei. Participanții la mecanismele naționale de prevenire consideră că este important să se întâlnească periodic în cadrul unei rețele neoficiale pentru a discuta

²⁴ A se vedea, între altele, hotărârile în cauzele *Peers/Grecia* (19 aprilie 2001), *Salejmanovic/Italia* (16 iulie 2009), *Orchowski/Polonia* (22 ianuarie 2010).

²⁵ A se vedea tabelul 2.

²⁶ Recomandarea 2006-2 a Consiliului Europei privind normele europene referitoare la penitenciare și Normele minime ale ONU privind tratamentul deținuților (1995).

²⁷ În data de 2 februarie 2011, OPCAT era ratificat de următoarele state membre: CY, CZ, DK, EE, FR, DE, LU, MT, NL, PL, RO, SI, ES, SE și UK. Următoarele state membre au semnat OPCAT: AT, BE, BG, FI, IE, IT și PT.

probleme legate de detenție și pentru a face schimb de cele mai bune practici în acest domeniu. De asemenea, ar fi util ca administratorii de penitenciare din Uniunea Europeană să fie încurajați să se întâlnească periodic. Cu toate acestea, este clar că nu este necesar să se creeze o rețea suplimentară a Uniunii Europene de monitorizare a penitenciarelor. Cu ocazia celor două mese rotunde organizate pentru reunirea organismelor naționale de monitorizare și a administrațiilor, s-a considerat că valoarea adăugată a UE ar consta în promovarea unei mai bune coordonări a diferitelor rețele.

ÎNTREBARE PRIVIND MONITORIZAREA CONDIȚIILOR DE DETENȚIE

9) Cum poate fi promovată mai bine de către statele membre monitorizarea condițiilor de detenție? Cum ar putea fi încurajate administrațiile penitenciarelor de către UE de a se organiza într-o rețea și de a institui cele mai bune practici?

6.3. Norme europene privind penitenciarele

Normele europene privind penitenciarele, adoptate de Consiliul Europei în ianuarie 2006, cuprind orientări ample cu privire la funcționarea penitenciarelor și la tratamentul deținuților. Acestea vizează protejarea drepturilor fundamentale ale deținuților într-o manieră care să fie consecventă cu scopul legitim pentru care aceștia se află în detenție și să prevadă că aceste condiții trebuie să faciliteze reintegrarea după eliberarea din închisoare.

Normele europene privind penitenciarele nu au caracter obligatoriu, cu toate că CEDO le-a utilizat ca bază de evaluare a plângerilor cu privire la condițiile de detenție. Jurisprudența CEDO are menirea de a remedia condițiile extrem de precare din penitenciare în cazuri individuale, însă nu poate atinge un nivel uniform de conformitate în toate statele membre.

Având în vedere experiența și activitatea semnificativă în acest domeniu, Consiliul Europei are un rol esențial. Acțiunile viitoare ale Uniunii Europene în acest domeniu ar putea să joace un rol în asigurarea unor standarde echivalente privind penitenciarele pentru buna funcționare a instrumentelor de recunoaștere reciprocă prevăzute în secțiunea 3.

ÎNTREBARE REFERITOARE LA NORMELE PRIVIND DETENȚIA

10) În ce mod s-ar putea promova mai bine activitatea Consiliului Europei și a statelor membre în eforturile lor de a pune în practică norme de detenție corespunzătoare?

7. CONSULTARE PUBLICĂ

Comisia speră că această Carte verde va ajunge la un public cât mai larg și că va atrage interesul multor sectoare de activitate. Acest document conține 10 întrebări, Comisia fiind interesată să primească un feedback, comentarii și observații din partea practicienilor, cum ar fi judecătorii, procurorii, avocații și alți practicieni în domeniul dreptului, directorii din administrațiile penitenciarelor, personalul care lucrează în serviciile sociale și de eliberare condiționată, centrele și penitenciarele de arest preventiv, mediile universitare, ONG-urile și organismele guvernamentale din domeniu.

Răspunsurile trebuie trimise până la 30 noiembrie 2011, la următoarea adresă:

European Commission
Directorate-General Justice
Unit B1 – Procedural Criminal Law
MO59 03/068
B-1049 Brussels
Belgium
sau prin email, la adresa:

JUST-CRIMINAL-JUSTICE@ec.europa.eu

Declarație de confidențialitate

Scopul și domeniul de aplicare ale prelucrării datelor cu caracter personal:

Comisia va înregistra și va prelucra ulterior datele dumneavoastră cu caracter personal, în măsura în care acestea sunt necesare pentru urmărirea contribuției dumneavoastră la consultarea publică. Datele dumneavoastră vor fi tratate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date. Datele dumneavoastră sunt înregistrate și stocate atât timp cât sunt necesare acțiuni ulterioare cu privire la răspunsul dumneavoastră. Din motive de transparență, contribuțiile, inclusiv numele și poziția dumneavoastră în cadrul organizației dumneavoastră, vor fi comunicate publicului, în special prin intermediul site-ului Comisiei, la adresa: [http://\[...\]](http://[...].).

Dreptul la rectificare și responsabilul cu prelucrarea datelor cu caracter personal:

Pentru informații suplimentare privind prelucrarea datelor dumneavoastră cu caracter personal sau privind exercitarea drepturilor dumneavoastră (de exemplu, accesul la aceste date sau rectificarea datelor inexacte sau incomplete), vă rugăm să scrieți la adresa următoare: JUST-CRIMINAL-JUSTICE@ec.europa.eu

Aveți dreptul de a sesiza în orice moment Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor, la următoarea adresă: edps@edps.europa.eu

ANEXE

TABELUL 1: EFECTIVELE PENITENCIARELOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN PERIOADA 2009 - 2010

Date statistice: Efectivele penitenciarelor în Uniunea Europeană

(Surse: International Centre for Prison Studies – King's College – University of London, disponibile la adresa:

<http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/?search=europe&x=Europe>

și Eurostat - *Statistics in Focus* (Statistici pe scurt) - 58/2010)

Statele membre ale UE Date din perioada 2009/2010	Totalul efectivelor din penitenciare (inclusiv persoanele aflate în arest preventiv /reținute)	Persoanele aflate în arest preventiv (procentaj din efectivele penitenciarelor)	Nivelul de ocupare (pe baza capacității raportate oficial)	Coeficientul efectivelor din penitenciare (calculat la 100 000 de locuitori naționali)	Deținuți neresortisanți (procent din efectivele penitenciarelor, inclusiv cetățeni care nu sunt resortisanți ai UE și resortisanți ai țărilor terțe)	Tineri/minori (procentaj din efectivele penitenciarelor)
Austria	8 671	23,7%	102,9%	103	45,8%	2,6 %
Belgia	10 501	35%	118,9%	97	41,1%	0,3 %
Bulgaria	9 071	10,4%	155,6%	120	1,9%	0,5 %
Cipru	831	38,4%	150,5%	105	59,6%	0,6 %
Republica Cehă	22 575	11,3%	111,9%	214	7,3%	0,7 %
Danemarca	3 967	34,9%	96%	71	21,9%	0,5 %

Estonia	3 436	21,9%	97,2%	256	39,4%	1 %
Finlanda	3 231	17,1%	98,2%	60	10,3%	0,1 %
Franța	59 655	27,7%	118,1%	96	19,2%	1,1 %
Germania	69 385	15,5%	89,0%	85	26,3%	3,5 % (numai din deținuții aflați în arest preventiv)
Grecia	11 547	27,4%	129,6%	102	43,9%	4,4 %
Ungaria	15 373	29,3%	127,7%	153	3,8%	3 %
Irlanda	4 409	14,9%	103,7%	99	10,8%	2,4 %
Italia	68 795	43,6%	153%	113	36,9%	0,5 %
Letonia	7 055	28,3%	70,4%	314	1%	2,1 %
Lituania	8 655	14%	85,5%	260	1,2%	2,5 %
Luxemburg	706	47,2%	99,3%	139	69,5%	0,7 %
Malta	583	35,2%	84,5%	140	40,1%	6,1 %
Țările de Jos	15 604	36,3%	86,4%	94	27,7%	4,7 %
Polonia	82 794	10,3%	97,4%	217	0,7%	0,3 %

Portugalia	11 896	19,4%	98,5%	112	20,2%	0,7 %
România	28 481	16,5%	81,4%	133	0,7%	1,6 %
Slovacia	10 044	17,4%	94,6%	185	1,8%	0,8 %
Slovenia	1 385	24,4%	124,2%	67	10,8%	2 %
Spania	73 520	18,7%	136,3%	159	35,5%	0 % (2,1 % sub 21 de ani)
Suedia	7 286	24,7%	105,4%	78	28,7%	0,1 %
Regatul Unit²⁸						
a) Anglia și Țara Galilor	85 206	14,9%	107,2%	154	12,9%	1,9 %
b) Scoția	7 781	20,2%	105,2%	149	3,4%	1,5 %
c) Irlanda de Nord	1 557	36,8%	82,7%	86	8%	1 %
MEDIA UE		24,7%	107,3%	137	21,7%	1,6%

²⁸ Datele pentru Regatul Unit sunt raportate separat pentru a) Anglia și Țara Galilor b) Scoția și c) Irlanda de Nord, având în vedere că sunt trei jurisdicții separate.

TABELUL 2: ACȚIUNI DE SPRIJIN EXISTENTE LA NIVELUL UE

<u>Titlu</u>	<u>Natura activității</u>	<u>Descriere</u>
<u>Program privind justiția penală (JPEN)</u>	<u>„Studiu privind detenția în UE”</u>	<u>JPEN finanțează proiecte în domeniul justiției penale.</u> <u>„Studiul privind detenția în UE” este desfășurat de Institute for International Research on Criminal Policy al Universităților din Ghent, Belgia și Tilburg, Țările de Jos. Studiul este empiric și se bazează pe un chestionar întocmit pentru ansamblul UE și vizează condițiile de detenție în toate statele membre. Studiul analizează condițiile din penitenciare, durata perioadelor de detenție, dispozițiile privind eliberarea anticipată, starea de sănătate a detinuților, buna administrare (respectarea standardelor internationale), controalele și monitorizarea; de asemenea, studiul conține o secțiune specială privind tinerii. Urmează să fie publicat în vara anului 2011.</u>
	<u>„Arestarea preventivă în Uniunea Europeană”</u>	<u>„Arestarea preventivă în Uniunea Europeană. O analiză a standardelor minime privind arestarea preventivă și temeiul pentru reexaminarea lor cu regularitate în statele membre ale UE” („Pre-trial detention in the European Union, An Analysis of Minimum Standards in Pre-trial Detention and the Grounds for Regular Review in the Member States of the EU”), elaborat de Universitatea din Tilburg, Țările de Jos, și de Universitatea din Greifswald, Germania. Studiul conține o analiză statistică și capitole pentru fiecare stat membru al UE.</u>
<u>„Pathways for Inclusion”</u>	<u>Conferința europeană privind educația în penitenciare</u>	<u>În februarie 2010, Comisia Europeană a organizat o conferință europeană privind educația în penitenciare – „Pathways for Inclusion”. Rezultatele conferinței au avut un rol major în configurarea etapelor de urmat pentru dezvoltarea în viitor a modulelor privind educația în penitenciare.</u>
<u>Programul privind învățarea pe tot parcursul vieții (PIPV)</u>	<u>Inițiative care vizează reabilitarea infractorului</u>	<u>Educația și formarea constituie o componentă vitală a strategiilor de reabilitare efectivă, la fel ca și măsurile care vizează angajarea în muncă a tinerilor vulnerabili. Principalele instrumente ale UE sunt</u>

și

Programul
„Tineretul în
acțiune”

Fondul social
european

Sprijină reintegrarea
profesională și socială a foștilor
deținuți

programul „Învățare pe tot parcursul
vieții” și programul „Tineretul în
acțiune”. Inițiativele care vizează în
mod expres reabilitarea infractorilor
beneficiază de peste 100 de granturi,
în valoare totală de aproximativ
12 milioane EUR.

Fondul social european susține atât
reintegrarea profesională, cât și
reintegrarea socială a foștilor
infractori. S-a ajuns la un consens
comun conform căruia ocuparea de
către infractor, la eliberarea din
penitenciar, a unui loc de muncă,
reprezintă singurul factor de maximă
importantă pentru reducerea
cazurilor de recidivă. Pentru perioada
2007-2013 au fost prevăzute aprox.
10 miliarde EUR pentru acțiuni de
promovare a incluziunii sociale a
grupurilor de populație cele mai
dezavantajate, printre care infractorii
și foștii infractori.

Inițiativa EQUAL a
Uniunii Europene
etc.

Are drept obiectiv consolidarea
potențialului de ocupare a unui
loc de muncă al foștilor deținuți

Inițiativa EQUAL a Uniunii Europene
vizează consolidarea potențialului de
ocupare a unui loc de muncă al foștilor
infractori. A fost înființată o rețea
educațională care reunește 11 state
membre în vederea reintegrării foștilor
infractori. Rețeaua beneficiază de
finanțare până la începutul anului 2012.
Fondurile structurale sunt utilizate în
cadrul mai multor programe cu scopul
de a se furniza facilități de formare
profesională în centrele de corecție. În
spetă, acestea sunt investiții ale Fondului
european de dezvoltare regională
(FEDR) în domenii precum formarea
profesională la locul de muncă. Aceste
investiții sunt completate de acțiunile
Fondului social european, care au rolul
de a contribui la reintegrarea în
societate a foștilor deținuți.

Proiectul Peer-to-
Peer II

Obiectivul acestuia este
reducerea cazurilor de rele
tratamente aplicate deținuților
la nivel național în Europa

Comisia Europeană, Consiliul Europei
și nou-înființatul Fond fiduciar pentru
drepturile omului (Human Rights
Trust Fund) cofinanțează un proiect
amplu, Peer-to-Peer II, care include
finanțare pentru Proiectul european
privind mecanismele naționale de
prevenție. Obiectivul de ansamblu al
proiectului este reducerea cazurilor de
rele tratamente aplicate deținuților la
nivel național.